

Patrijs kan niet zonder de boeren (1)

NRC Handelsblad 07-02-2011 (p.02)

Natuurmensen en mensen die vinden dat een landschap iets moet opleveren, kunnen maar beter "naar elkaar toe groeien", vindt staatssecretaris Henk Bleker.

Henk Bleker wandelt met zijn hond over het platteland en zijn telefoon rinkelt. Zijn zoon. "Nee dat duurt nog even", zegt hij. "Ben nog aan de wandel met een journalist. Ik put hem net zo lang uit tot hij geen kritische vragen meer heeft." Olijk kijkt hij mijn kant op.

Staatssecretaris Bleker (Landbouw en Natuur, CDA) ligt onder vuur. Natuurorganisaties, provinciebestuurders en landelijke politici roepen om het hardst dat er sprake is van "kaalslag" van de natuur. Onzin, vindt Bleker. "Wij gaan de Veluwe niet omploegen." Nee, het is niet prettig om "40 tot 50 procent" te moeten bezuinigen. Maar om dan te doen of de wereld vergaat? "Er is de afgelopen jaren op grote schaal grond aangekocht voor natuur. Veel mensen vragen zich af wat er met die grond gebeurt. 'Het ligt er onverzorgd bij', hoor ik ze zeggen. Daar houden we dus mee op. Er is geen geld meer. Ik wil dat de provincies alleen nog gebieden kopen om een natuurgebied af te ronden. Gericht. Acupunctuur. De Ecologische Hoofdstructuur wordt kleiner, maar beter. Beter ingericht."

Thuis bij de open haard in zijn boerderij in Wollinghuizen, een buurtschap bij Vlagtwedde in Oost-Groningen, vertelt hij over zijn "ideaal". Hij noemt het "mijn grote opdracht" als staatssecretaris. Namelijk: "Ik wil de

tweedeling in het landelijk gebied doorbreken." Bleker zit onderuitgezakt in een fauteuil, nog enigszins vermoeid van een "pittige" ministerraad gisteren en aansluitend een "mooie" hengstenkeuring in Den Bosch. Op een kast staat een opgezette vos. Omgekomen tijdens een gevecht met zijn hond, de kortharige Duitse staander Nero. "Ze stonden tegenover elkaar bij een sloot. Het was 'e hond 'e vos. De hond heeft de kop van de vos net zo lang onder water gehouden tot hij bezweek." De hond staat in de keuken, ongeduldig en snuiwend, wachtend tot hij naar buiten mag.

De staatssecretaris wil af van de "bikkelharde" tweedeling op het platteland, zegt hij. "Dat is mijn maatschappelijke ideaal. Ja, inderdaad, Joop den Uyl had het ook altijd over een tweedeling. Ik was een groot fan van Den Uyl. Ik wil op het platteland eigenlijk hetzelfde als hij." Nederland heeft volgens Bleker een hardere scheiding aangebracht tussen natuur en landbouw dan waar ook ter wereld. "Dat is uniek. Het lijkt wel een muur. In Duitsland laten agrariërs vrijwillig een strook maïs of een hoekje haver staan. Zodat de dieren ook wat te vreten hebben. Hier rij je op een stil weggetje en zie je links natuurlijke graslanden en rechts honderd procent strakke landbouwkavels.

Heel calvinistisch eigenlijk, heel Nederlands. Dit hier en dat daar."

Er zijn na de grote ruilverkavelingen in de jaren zeventig twee soorten mensen ontstaan, legt Bleker, zoon van een postbode uit het naburi-

ge Onstwedde, uit. De natuurmensen en de mensen die gaan voor economische productie. Die moeten naar elkaar toe groeien. "Dat zou mooi zijn." Natuurmensen moeten niet denken dat alleen in de Ecologisch Hoofdstructuur natuur mogelijk is. Hij pakt een gebeeldhouwde patrijs van de vens-terbank. Gekregen toen hij afscheid nam als gedeputeerde van Groningen. "De patrijs is een soort die alleen kan overleven als hij naast een natuurgebied kan foerageren en rusten, in landbouwgebied." Dat geldt ook voor de korenbloem en de pinksterbloem, de kamsalamander en de ortolaan. Soorten die het boerenland niet kunnen missen.

Anderzijds moeten agrariërs ook niet altijd het onderste uit de kan willen. "Maatschappelijk verantwoord ondernemen houdt in dat je rekening houdt met de natuur. Als je met de cyclomaaier door je vette graslanden rijdt om te oogsten, en je stopt dan niet even om een ree en een reekalf weg te jagen om te voorkomen dat het kalf wordt verpulverd, dan ben je niet verantwoord bezig. Agrariërs hoeven ook niet overal voor te worden betaald. Voor elk ommetje dat je maakt je hand voor subsidie ophouden, dat is slecht voor het maatschappelijk draagvlak. Sociale controle werkt nog het beste. Iedereen moet op een dorpsfeest, de nieuwjaarsborrel en op het voetbalveld elkaar recht in de ogen kunnen kijken." Het klinkt als de ideeën van Herman Wijffels, ook al van het CDA. Toch? "Nou, ik probeer het wel praktisch te

doen. Zieners zoals Wijffels heb je misschien nodig. Maar het is iemand die nooit wethouder is geweest, nooit gedeputeerde, nooit minister. Ik heb veel meer met mensen als oud-minister Veerman."

Verschillende critici van Bleker, zoals voormalig VVD-minister Pieter Winsemius, hebben de staatssecretaris opgeroepen om de dialoog te beginnen over de rigoureuze bezuinigingen op natuur. Dat doet hij nu. "Vorige week is directeur Jan-Jaap de Graeff van Natuurmonumenten hier op bezoek geweest. Het was een goed gesprek. We zijn uit onze schuttersputjes gekomen." En een paar dagen geleden heeft hij met agrariërs, ondernemers in de recreatie, ANWB en natuurclubs overlegd over een nieuwe, gezamenlijke aanpak van het platteland. "We gaan de knop omzetten." Dat zouden boze provinciebestuurders ook eens moeten doen. "Die zijn nog het product van die maatschappelijke tweedeling. Die denken alleen maar aan de Ecologische Hoofdstructuur. Ik zeg: denk ook eens aan de agrariërs en burgers. Daar wordt het landschap alleen maar mooier van." Hij verwacht veel van verenigingen voor agrariërs en burgers die in de streek aan natuur doen, en waarvan hopelijk ook natuurorganisaties lid zullen worden. "Het natuurbeheer door agrariërs is een ruwe diamant. Het moet ontwikkeld worden. Agrariërs hebben er op school niets over geleerd. Wat is er nu mooier dan dat een honderd jaar oude club als

Patrijs kan niet zonder de boeren (2)

NRC Handelsblad 07-02-2011 (p.02)

Natuurmonument deze verenigingen zou helpen met specialistische kennis? Ik heb begrepen dat Natuurmonumenten die kant op wil."

Tijd om de benen te strekken. Bleker struint door het beekdal van de Ruiten Aa, recht tegenover zijn huis, een gebied van Natuurmonumenten. Mooi werk langs het water. "Dat kunnen alleen de specialisten van Natuurmonumenten." Maar hij wijst ook naar een netjes aangeharkte akker, klaar om komend voorjaar te worden ingezaaid met graan. "Raad eens van wie deze grond is?" Van een boer? "Van Natuurmonumenten! In de Ecologische Hoofdstructuur! Ze doen er niets bijzonders mee."

Hij wil maar zeggen: het is soms beter om boeren subsidie te geven voor het aanleggen van een stukje natuur op het akkerland dan om een complete kavel tegen veel geld aan te kopen en er een bord 'natuur' bij te zetten. Hij wijst een andere akker aan, ook van Natuurmonumenten. "Stel dat je een deel van die grond weer verkoopt aan een boer voor zestigduizend euro voor natuurbeheer. Dat geld kun je als overheid gebruiken voor dringend noodzakelijk natuurherstel elders."

Hij trekt aan de riem van de

hond en staat stil. "Wat zou Winsemius daar van vinden?"

Daar, wijst Bleker: een fantastische grote landbouwkavel van wel zestig hectare, zonder een enkele hindernis voor welke landbouwmachine dan ook. "Stel nu eens dat je hier een rij bomen tussen zet, en wat struweel, zodat het wat gevarieerder wordt. Misschien met geld uit het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid van de Europese Unie, want daar knokken wij in Brussel hard voor. Zou dat niet prachtig zijn?" Er zouden patrijzen en fazanten zitten, misschien de ortolaan. Was dat niet het vogeltje dat de Franse president Mitterrand op zijn sterfbed als laatste maaltijd bestelde en ook daadwerkelijk verorberde?

Bleker: "Ik weet niet of we Mitterrand als voorbeeld moeten nemen. Maar dat er over twintig jaar zo veel ortolanen in Nederland zijn dat ik er op mijn sterfbed gerust een zou kunnen bestellen, dat is een mooi idee."

De wandeling eindigt op het landgoed van de familie Bleker. Het land met de pony's waar de staatssecretaris zo graag vertoeft, waar je je afvraagt waarom Bleker überhaupt in het kabinet-Rutte zitting heeft genomen, in het verre Den Haag. Was hij

niet liever voorzitter van het CDA gebleven? Hij heeft de partij toch in een zeer moeilijke periode geleid? Bleker: "Ik zou het tijdelijk doen. Dat was de afspraak. Mensen zeggen vaak dat als een organisatie een moeilijke tijd doormaakt, de leider die erdoor heeft gesleept. Maar dat is niet altijd waar."

Niet dat hij er niet z'n uiterste best voor heeft gedaan. "Het was soms heel zwaar. Ik zat er op een gegeven moment bijna helemaal doorheen." Maar het staatssecretariaat is ook best leuk. "Landbouw en natuur liggen mij. En je hebt op het departement veel mensen die je steunen."

De wind vliegt over Wollinguizen. Dit zijn de tien hectare vruchtbare grond waarop de schoonfamilie van de staatssecretaris jarenlang suikerbieten en aardappelen verbouwde. Sinds een paar jaar is het natuur. Met financiële steun van de overheid. "We hebben 80 procent van de waardedaling vergoed gekregen." Bleker wijst naar een poel waar 's ochtends vroeg de reeën komen drinken. Ernaast staat een hutje van planken, bedekt met mos. "Daar zit ik soms stil te kijken." Hij roept naar vijf van zijn tien pony's. Loopt een vijfhonderd meter lange laan af,

nieuw aangelegd, met kleine eiken langs de randen. In de verte een hoogzit. Op de velden de stoppels van de geoogste haver. "Vinden patrijzen prettig." Straks wordt er boekweit gezaaid. "Schijnt ook ergens goed voor te zijn."

Ten slotte hangt hij over een houten hek dat hij voor duur geld heeft laten bouwen. "We kregen subsidie voor prikkeldraad, maar dat is niet veilig voor de pony's." Hij heeft ook meidoorn geplant, zodat over tien jaar een haag de hekken aan het zicht onttrekt, en zelfs overbodig maakt.

Plots houdt de hond stil. De hals uitgerekt, de kop strak, de oren gespitst. Hij wil de bosjes in. "Er staat iets te gebeuren!" roept Bleker enthousiast. Hij laat zich door de hond voorttrekken, de brom slaat in zijn gezicht. Even later fladdert iets weg. "Een fazant. In dit kleine stukje natuur."

Kaalslag? "Onzin. Wij gaan de Veluwe niet omploegen" "Agrariërs hoeven ook weer niet overal voor te worden betaald"

Henk Bleker met Nero.

Arjen Schreuder